IDA-TALLINNA KESKHAIGLA

AS Ida-Tallinna Keskhaigla
Ravi 18, 10138 Tallinn
Rg-kood 10822068
Tel 666 1900
E-post info@itk.ee
www.itk.ee

K-vitamiin manustamine vastsündinule

Käesoleva infolehe eesmärgiks on anda teavet K-vitamiini omadustest, olulisusest, manustamise viisidest, kõrvaltoimetest ja mittemanustamise riskidest vastsündinule.

K-vitamiin on kehale vajalik rasvlahustuv veritsusvastase toimega ühend, mis osaleb vere hüübimise protsessis. K-vitamiinil on kaks vormi: vitameer K_1 ehk füllokinoon ja vitameer K_2 ehk menakinoon. Hüübimisfaktorite sünteesi maksas käivitab füllokinoon.

Vitameer K_1 sünteetiline vorm on fütomenadioon. Fütomenadioon on selge, kollane, viskoosne ja peaaegu lõhnatu õli.

Eestis on vastsündinute ja imikute veritsuse ennetamiseks ja raviks kasutusel fütomenadioon 2 mg/0,2 ml. Seda kasutatakse nii süstelahusena kui suukaudselt. Ravimpreparaadis on fütomenadioonile lisaks abiained: glükohoolhape, letsitiin, naatriumhüdroksiid, soolhape ja vesi.

Alates 2012. aastast soovitab Maailma Terviseorganisatsioon manustada kõikidele vastsündinutele vitamiini K_1 lihasesisese süstina esimese 6 elutunni jooksul.

Fütomenadiooni süstitakse lihasesse üks kord 1 mg. Lihasesisese manustamise korral on fütomenadiooni biosaadavus ca 50%, toime saabub 1–3 tunni jooksul. Fütomenadioon säilib lihases ning vabaneb sealt järk-järgult kuu aja jooksul. Lagunemise järel eritub fütomenadioon organismist sapi ja uriiniga.

Suukaudsel manustamisel on ravimi vereringesse jõudmine individuaalne ning selle toime saabub 6 - 10 tunni jooksul. Suukaudse manustamise korral imendub fütomenadioon peensoole keskmises osas. Imendumine on võimalik vaid sapi ja pankrease nõre olemasolul. Imendumist takistavad näiteks lühikese soole sündroom, peensoole haigusseisundid, imendumishäired, biliaarne atreesia ja pankrease eritusprobleemid.

Suukaudse manustamise korral on vajalik ravimi korduv manustamine:

- 2 mg esimestel elutundidel,
- 2 mg 7. elupäeval,
- 2 mg ühe kuu vanuselt,
- 2 mg üks kord kuus lisatoidu andmiseni (tavaliselt 6. elukuuni).

Kordusdoos on vajalik, kui laps sülitab ravimi välja või esineb oksendamine/kõhulahtisus 24 tunni jooksul pärast manustamist.

Fütomenadioon, nagu ka teised ravimid, võib tekitada kõrvaltoimeid. 2019. a jaanuaris kinnitatud ravimi infolehe järgi pole enamikul imikutest kõrvaltoimeid täheldatud. Väga harvadel juhtudel on esinenud nahareaktsioonina näiteks lööve. Harva võib tekkida süstekoha reaktsioon, mis võib olla raske ja põhjustada naha armistumist. Üliharva võib esineda anafülaktiline reaktsioon. Kui ükskõik milline kõrvaltoimetest muutub tõsiseks või kui Te märkate mõnda kõrvaltoimet, mida nimetatud ei ole, palun teavitage sellest arsti.

K-vitamiini defitsiidist põhjustatud hemorraagia

Veritsust, mis tekib K-vitamiini vaegusest või hüübimissüsteemi ebaküpsusest, nimetatakse K-vitamiini defitsiidist põhjustatud hemorraagiaks (KVDH).

Platsentabarjääri läbiv K-vitamiini kogus on ebapiisav hemorraagilise tõve ennetamiseks. Enamik K-vitamiinist imendub soolestikust. Vastsündinutel on steriilne soolestik, see takistab K_1 imendumist ja seetõttu on vastsündinutel K-vitamiini defitsiit. Rinnapiimas on K-vitamiini väheses koguses ning ainuüksi rinnaga toitmisest ei piisa vajaliku K-vitamiini hulga tagamiseks.

- **Varane KVDH** esineb esimestel elupäevadel lastel, kes ei ole ennetusena saanud K-vitamiini ning kelle emad on tarvitanud K-vitamiini ainevahetust mõjutavaid ravimeid (nt varfariin).
- **Klassikaline KVDH** tekib tavapäraselt esimesel elunädalal nendel lastel, kes on sünni järel häiritud seisundis või toitmisraskustega.

Varase ja klassikalise KVDH **riskiteguriteks** on enneaegne sünnitus, hapnikupuudus, suukaudse toitmise edasilükkumine, ema poolt verevedeldajate, antiepileptiliste ravimite ja antibiootikumide tarvitamine.

Lapsel tekib KVDH tõttu seedetrakti verejooks, harvem ajuverevalum.

- **Hiline KVDH** esineb kõige sagedamini 4. – 8. elunädalal. Eelkõige on ohustatud rinnapiimatoidul olevad lapsed, kellel on jäänud tegemata K-vitamiini ennetus.

Hilise KVDH **riskiteguriteks** on ka lapse maksa funktsioonihäire, sapiteede sulgusest tingitud kollatõbi, sapi imendumishäired ning lapse pikaajaline antibiootikumide tarvitamine.

Lapsel tekib KVDH tõttu ajuverejooks (koljusisene verejooks), millele eelnevad verevalumid nahal, seedetrakti verejooks, vere hüübimatus.

KVDH tunnused on:

- veritsus nabast või ninast;
- nahavärvuse muutumine valgeks või sinikate tekkimine lapse kergel puudutamisel;
- silmavalgete kollasus pärast lapse 3-nädalaseks saamist;
- veri roojas või must roe;
- rahutus või väga loid olek, pidev unisus.

Eestis sünnib aastas ligikaudu 14 000 last. K-vitamiini manustamine võib Eestis ära hoida kuni kolme lapse raske haigestumise koos hilisema raske puude või surmaga, mistõttu on lastearstide hinnangul oluline teha kõikidel lastel KVDH ennetust.

ITK1093

Käesolev infomaterjal on kooskõlastatud 01.01.2026. a